

Møde for lukkede dører, Stortinget 15. februar 1904

Møde for lukkede dører i Stortinget
den 15. februar 1904 kl. 17.00

Præsident: Thorne.

Dagsorden:

Fortsat behandling af de paa kartet for den 13de februar opførte sager.

Mødet blev sat for lukkede døre.

Præsidenten: Anledningen til, at vort møde idag holdes for lukkede døre, er de paagaende underhandlinger i anledning af den spanske traktat.

Efter forslag af præsidenten besluttedes enstemmig:
Regjeringens medlemmer gives adgang til mødet.

Statsraad Schøning: Hr. præsident! Jeg har den ære at overbringe til Stortinget kongelig proposition angaaende godkjendelse af den under 25de august 1903 afsluttede tillægskonvention til handelskonvention mellem Norge og Spanien af 27de juni 1892, samt endvidere angaaende godkjendelse af deklaration med Spanien angaaende de to førnævnte handelskonventioner. Før jeg overleverer propositionerne til hr. præsidenten, skal jeg tillade mig at redegjøre lidt nærmere for disse.

Efterat traktaten med Portugal var afsluttet ifjor vaar og i henhold til den vintolden var frigivet, fulgte deraf, at forhandlinger maatte optages med Spanien, hvis man effektivt skulde naa hen til de to hovedmaal, som man fra norsk side havde sat sig: først at bekjæmpe drikkeondet ved gennem en høiere toldtarif at hindre den stærke indførsel af de billige, men alkoholrige vine, og for det andet at rette paa det misforhold, som har fundet sted mellem beskatningen af alkoholen i den indførte vin og af alkoholen i det indenlandske brændevin og øl.

Den traktat, som nu er vedtaget i Spanien, har en vindings- og en tabskonto. Hvad angaar vindingen, altsaa vintolden, er forholdet dette, at istedetfor at der hidtil har gjældt en toldsats af 11.52 øre pr. liter for al vin, hvad enten den er mousserende eller ikke mousserende, og uanseet emballagen, hvad enten den indføres paa flasker eller paa fad, saa er dette forandret derhen, at der skjelnes mellem mousserende og stille vine. For den stille vins vedkommende skjelnes der igjen mellem, om den er indført paa fad eller paa flasker. I første tilfælde, naar der indføres paa fad, er tolden forhøiet til 40 øre pr. liter; naar den indføres paa flasker, er den forhøiet til 70 øre pr. liter. For de mousserende vines vedkommende er den bundne toldsats opgivet; man kan altsaa gaa til en ubegrænset told for mousserende vine. Der har været gjort forsøg ligeoverfor Spanien paa at faa de fikserede satser bort, saaledes at man ogsaa for de stille vine kunde have

fri adgang til at sætte tolden, som man ønskede; men det har Spanien sat sig bestemt imod. Som heraf vil fremgaa, er dette en ganske overordentlig forhøielse i tolden, altsaa fra 11.52 til 40 eller 70 øre, og for mousserende vine ubegrænset. Man har derigjennem opnaaet, at man kan faa en rationel beskatning af vin, idet jeg specielt vil fremhæve, at man faar adgang til en luksustold paa de fine vine.

Samtidig med, at dette er gjort, er alkoholgraden forhøiet fra 20 pct til 21 pct. Den var i den gamle traktat 20 pct; vin, som var over 20 pct, blev ikke regnet for vin, hvad tolden angaar. Det var dog kun en traktatbestemmelse; thi efter den portugisiske traktat, som satte grænsen til 23 pct, var det faktiske forhold, at grænsen for spansk vin ogsaa var 23 pct, saaledes at naar den nu er 21 pct, betegner det i grunden en nedsættelse. Den er sat til 21 pct istedetfor 20 af hensyn til den traktat, som blev afsluttet ifjor med Portugal.

Saa er der en anden fordel, og det er, at i den foregaaende traktat er der for vinbeskatningens vedkommende tilføiet en parentes, som heder "tous droits compris", alle afgifter indbefattet. Angaaende forstaaelsen af dette har der været lidt delte meninger. I den proposition angaaende en ny brændevinslov, som blev forelagt for Stortinget ifjor, blev der redegjort nærmere for dette, idet det har været paa tale at faa paalagt en konsumptions- eller en næringsafgift paa det indenlandske vinsalg. Spørsmålet, hvorvidt man kunde gjøre det, stod tvilsomt, og der blev indhentet udtalelser fra de to norske delegerede, som afsluttede konventionen af 1892. De udtalte begge to, at en næringsafgift kunde man nok paalægge, men ikke en konsumptionsafgift. Departementet ansaa i propositionen dette tvilsomt. Jeg tror dog ikke, det er det mindste tvilsomt; jeg tror ikke, det er tilladt. Men under enhver omstændighed er dette spørgsmaal løst nu, fordi parenteser er faldt bort, saaledes at i de 40 og 70 øre er alle afgifter indbefattet.

Altsaa, der er nu som følge af denne traktat ikke længere nogen traktatmæssig hindring for en rationel vinbeskatning. For mousserende vine er der som sagt ingen fixeret told længere, for vine over 21 % heller ikke - man har frie hænder -, og for vine under 21 % er den altsaa 40 og 70 øre. Som følge deraf vil man forhaabentlig naa hen til at kunne bekjæmpe laddevinstrafiken paa en effektiv maade. Det er jo en bekjendt sag, at der i de senere aar har fundet en særdeles sterk indførsel sted af alkoholsterke, billige vine. Af de 5 millioner liter, som aarlig indføres til landet, antager man - men det er bare et skjøn, - at den overveiende del bestaar af disse vine. Dette hænger sammen med, at der som bekjendt siden midten af 90-aarene har gjældt en meget sterk beskatning af den indenlandske produktion af alkoholholdige drikke. Den er saa sterk, at den indenlandske produktion beskattes 4 1/2 gang saa høit som den udenlandske. Altsaa, ved at indføre vin kan man faa det samme kvantum alkohol for en betydelig

lavere pris, end om man skulde købe det af indenlandsk tilvirkning. Dette er altsaa til tab for statskassen. Men dertil kommer saa, at det - som jeg antydede isted - er en ubillighed mod den indenlandske industri, som vi har i brænderibedriften, og derfor har det ogsaa fra brænderihold været meget sterkt fremhævet, at det er absolut paakrævet, at man snarest retter paa dette misforhold mellem indenlandsk og udenlandsk tilvirkning. Det har været sagt, at for brænderierne var dette rent ud en livsbetingelse, og ikke bare for brænderierne i og for sig, men gennem brænderierne for jordbruget i vedkommende distrikter, det vil altsaa sige paa Oplandene og i de trondhjemske distrikter. For der har brænderierne været et sikkert afsætningsmarked for potetesavlingen og en stor del af kornavlingen, og endvidere har affaldet af sprittilvirkningen været bragt tilbage igjen til gaardene og er blevet nyttiggjort der som kraftfoder.

For at opnaa disse fordele har man naturligvis maattet gjøre Spanien endel indrømmelser. Indrømmelserne angaar dels varer, som importeres hertil og dels varer, som eksporteres herfra. Hvad den første gruppen angaar, saa er det først ris for hvis vedkommende de satser, som nu staar i tarifen, er traktatfæstede. De satser er kr. 3.90 pr. 100 kg. uafskallet ris i løs forsendelse, kr. 0.05 pr. kg. for uafskallet ris i emballage og kr. 0.07 pr. kg. for afskallet ris i emballage. Der indførtes gennemsnitlig i de 3 sidste aar 265 000 kg. uafskallet og 534 000 kg. afskallet ris. Dette angaar ikke rismel, men kun ris. Altsaa, disse satser er nu traktatfæstede. Saa er det kjøkkensalt, hvor der er tilstaaet fuldstændig toldfrihed. Det har forøvrigt ikke noget større at sige; for efter den forrige traktat af 1892 var det allerede mestbegunstiget, og da det nu er indrømmet toldfrihed ifølge den portugisiske traktat, saa betyder denne indrømmelse ikke noget. Det samme gjælder for ubearbejdet kork, som ogsaa faar toldfri indførsel. Saa er blandt de sager, som for fremtiden skal være mestbegunstigede uden dog at være optaget i toldtarifen, læder, og der er ogsaa optaget vine af enhver slags, som altsaa for fremtiden bliver mestbegunstigede. - Af de varer, som udføres fra Norge til Spanien, har man før havt fast toldsats for fersk fisk; det var 1 1/2 peseta pr. 100 kg.. Det er nu opgivet, dog saaledes, at fisk er kommet med blandt de mestbegunstigede varer ved indførsel til Spanien. Det har ganske vist ingen fare ved sig, for efter hvad der er oplyst saavel fra oplysningskontoret for Norges næringsveie som fra fiskeristyrelsen, er fiskeudførselen til Spanien nu omtrent nul, og den har ingen chance for sig til at vokse i de nærmeste aar; afstandene er for lange. Lidt værre stiller det sig for hesteskosøm; der har man ogsaa opgivet den faste toldsats; der var før tolden 15 pesetas pr. 100 kg.. Men dertil er at bemerke, at eksporten af hesteskosøm til Spanien er i sterk nedgang. Medens der i 1894 f.eks. blev udført herfra for kr. 28000.00, saa blev der i 1902 kun udført for kr. 4800.00. Ogsaa i det punkt har man

indhentet udtalelser fra sagkyndigt hold, som erklærer, at der ikke kan være nogen betænkelighed. Men værre stiller det sig med hensyn til trælaster, d.v.s. ikke træmasse, men trælast i bord og planker o.s.v. Der er satsen forhøjet fra 3 pesetas i den forrige tarif til nu 5 pesetas pr. m³. Paa denne forhøielse har Spanien lagt særlig vægt; der har været urgeret meget sterkt i den retning, at man maatte have den forhøielse. For Norges vedkommende stiller det sig ifølge proposition nr. 52 saa, at der kun er udført 6262 m³ i 1902; det er jo bare en ren brøkdel af, hvad der udføres af trælast, saa forsaavidt kunde der jo ikke nogensomhelst betænkelighed være ved at gaa paa denne forhøielse; den er ganske ligegyldig. Men departementet er senere blevet gjort opmærksom paa, at der er indløbet en fejl her, idet nemlig ikke de kanariske øer var taget med i opgaven, og derfor er der redegjort nærmere i proposition nr. 52. De kanariske øers indførsel af trælast fra Norge er ikke saa ganske ubetydelig; den var i 1902 19479 m³, saaledes at man istedenfor 6262 m³ udfører et samlet kvantum af 25741 m³. Imidlertid har departementet forespurgt hos oplysningskontoret for Norges næringsveie, om dette burde være et moment, som talte mod traktaten; men oplysningskontoret mener, at det bør det ikke være; det tror ikke, at der i forhold til de øvrige fordele, som traktaten medfører, bør lægges den vægt paa dette. Der kunde jo være lidt fare med hensyn til de lande, som konkurrerer med os dernede, Sverige, Frankrige og Rusland; men der er forholdet det, at disse tre lande har mestbegunstigelsestraktat med Spanien vedkommende trælast, saaledes at den fordel, som Norge hidtil har haft af den lave trælasttold, den har ogsaa disse lande haft, og de udfører et betydelig større kvantum end Norge. Nu følger altsaa disse lande med den norske forhøielse til 5 pesetas; skulde imidlertid noget af disse lande opnaa en gunstigere traktatbestemmelse med Spanien, en lavere tarifsats altsaa, saa vil Norge igjen følge med nedover paa grund af, at vi i konventionens § 7 har mestbegunstigelse.

Denne traktat har i Spanien haft en meget trang og tornefuld vei at komme frem paa. Der har, som meget rimeligt kan være, været reist en voldsom opposition mod den paa grund af vintolden; men det har lykkedes vor gesandt dernede - jeg vil faa lov til at citere, hvad der under senatsforhandlingerne i Spanien blev udtalt om gesandten af senator Navarro Reverter; han sagde, at "denne fortræffelige og sympatiske norske minister har vist en diplomatisk snedighed, som søger sin lige" -, det har lykkedes vor minister at faa denne traktat vedtaget, dog først efterat to forandringer er gjort i det oprindelige udkast. Den første af disse forandringer angaar tidsvarigheden: Istedenfor at traktaten efter udkastet af 25de august gjaldt for 5 aar, er den nu kun vedtaget for ét aar med derpaa følgende ét aars opsigelse. Den anden gjælder ikrafttrædelsestiden: Istedenfor at konventionen efter udkastet af 25de august skulde træde i

kraft 7 dage efter ratifikationen, saa er dette nu opnaaet forandret derhen, at den træder i kraft umiddelbart efter ratifikationen. Dette sidste er selvfølgelig gjort for at hindre indførsel af vin i de sidste dage før dens ikrafttræden.

Jeg har dermed redegjort for de to traktater; men jeg maa endnu faa lov til at komme med nogle generelle bemærkninger. Jeg vil atter igjen præcisere, at fordelene ved traktaten er for det første, at vi opnaar at kunne faa en saakaldet luksustold. Det har jo været urimeligt, at en flaske champagne nu har kostet 10 øre i told, det har jo været altfor lavt. Paa den anden side vil jo den luksustold kanske neppe i den første tid kunne faa nogen betydning for statskassen; men denne side ved sagen er jeg ikke den nærmeste til at udtale mig om. For det andet er det altsaa den fordel, at man har opnaaet dette middel til at bekjæmpe drikkeondet, og for det tredje, at man viser billighed mod en indenlandsk industri. Derfor finder jeg at maatte anbefale Stortinget at vedtage traktaten. Jeg tror, at disse fordele er ganske betragtelige. Men jeg gjør det dog ikke uden tvil. Jeg finder det at være min pligt at fremholde de betænkeligheder, som har stillet sig for mig med hensyn til min anbefaling. Den første betænkelighed er dette med varighedstiden, at den er forkortet til kun ét aar. Der er indberettet af gesandten, at grunden til denne forkortelse er, at der for ikke længe siden af det spanske senat er bleven afgivet en erklæring om, at ingen ny traktat burde sluttes, før Spanien havde revideret sin toldtarif. Hvorvidt det sker nu om dagen, det maa jeg tilstaa, jeg ikke ved; men da nu alle lande omkring i verden har det travelt med at revidere sine toldtarifer, saa skulde jeg dog tro, at det sker eller vil ske i den nærmeste fremtid dernede. Jeg frygter derfor for, at naar det ene aar er omme, vil traktaten blive opsagt, og hvordan staar vi da? Da har Spanien i det ene aar gjort en utvilsom sørgelig erfaring om vintoldens forhøielse. Der vil ganske vist blive importeret lidet spansk vin til Norge i det første aar, baade fordi vinen altsaa antagelig bliver dyrere paa grund af tolden, samtidig som det er slette tider, og fordi der efter sigende nu i den senere tid siden den portugisiske traktat skal være indført store beholdninger, saa at der er store kvanta her i landet. Altsaa, Spanien vil have høstet daarlige erfaringer, og paa den anden side vil der være en betydelig usikkerhed i Norge, idet der vil blive usikkerhed ved budgetopgjøret og usikkerhed i den daglige handel. Det kan nu siges, at vi dog ikke vil blive værre stillet, end vi er efter den gamle traktat, som nu er udløbet, og som kan opsiges naarsomhelst. Ja, men det er dog den forskjel, at dette ene aar, prøveaaret, vilde da Spanien ikke faa, hvis man skulde gaa til forhandlinger nu straks paany. Jeg vil ogsaa fremhæve med hensyn til dette, at der fra spansk side har været lagt en saa overordentlig vægt paa forandring netop paa dette punkt, at jeg skulde tro, det var gjort med nogen bagtanke.

Men saa er det dernæst forholdet til andre lande. Det er jo saa, at denne vintold, som vi nu kommer til at lægge paa de spanske vine, angaar ikke bare Spanien, den angaar ogsaa de andre vinproducerende lande, den angaar altsaa Italien, Frankrige, Tyskland, og jeg kan ikke nægte for, at jeg er ræd for, at naar vi gaar paa en saadan forhøielse - specielt gjælder dette Frankrige - vil vi risikere, at disse lande kræver revanche. Det spiller jo vistnok en mindre rolle, naar det gjælder Italien, forsaavidt som vor vinindførsel derfra er noksaa liden; men skulde Italien føle sig krænket, saa har dette jo sin store fare for vor tørfiskeksport; tørfisk og klipfisk er omtrent alt, hvad der udføres fra Norge til Italien. For Tysklands vedkommende spiller det heller ikke nogen saadan rolle, da vinindførselen heller ikke derfra er saa stor. Men for Frankriges vedkommende er vinindførselen ikke saa ubetydelig; det er ganske betragtelige beløb, og skulde Frankrige, med hvem vi nu har mestbegunstigelsestraktat, gjøre vanskeligheder ligeoverfor Norge, saa tror jeg, at det for trælaster vil være høist kjedeligt. Vor trælasterksport til Frankrige er meget stor. Der blev i 1902 eksporteret tilsammen for kr. 9300000.00 til Frankrige, deraf trævarer for kr. 6600000 og skind og ben for næsten 2 millioner. Dette er de to hovedbetæneligheder, jeg har havt ved sagen. Jeg har fremholdt dem, og det faar blive Stortingets sag at veie hensynene mod hinanden. Jeg for min part tror, at fordelene ved traktaten forøvrig er saa store, at man bør gaa paa den.

Præsidenten foreslaar, at de overbragte propositioner bliver tilstillet toldkomiteen.

Votering:

Præsidentens forslag bifaldtes enstemmig.

Hans Hansen (toldkomiteens formand): Jeg skal meddele, at toldkomiteen har havt anledning til paa forhaand at sætte sig ind i de forelagte propositioner, og at indstilling er afgiven og nu omdelt paa repræsentanternes pladse. Det er mig bekjendt, at sagen af præsidenten vil blive foreslaaet behandlet strax, og jeg har ikke ligesom formentlig heller ingen anden af toldkomiteens medlemmer noget at indvende mod at gaa til realitetsbehandling med engang. Jeg finder mig dog forpligtet til paa forhaand at oplyse om, at der om selve sagen inden komiteen har været reist tvil, tildels sterke tvil, allerede i den skikkelse, hvori den forelaa efter den først afgivne proposition, og disse tvil er ved den i den følgende proposition givne meddelelser yderligere øget og har for enkelte medlemmers vedkommende resulteret i et forbehold om i tilfælde at stemme mod traktaten. Jeg nævner dette, fordi jeg allerede nu vil have udtalt, at efter min opfatning vil dette foranledige adskillig debat mellem toldkomiteens medlemmer

først og fremst, og muligens ogsaa andre vil deltage, som i farten har anledning til at sætte sig saaledes ind i sagerne eller paa forhaand kan være saa inde i dem, at de kan deltage i debatten. Jeg vil selvfølgelig ikke her stille noget forslag; men jeg vil have udtalt dette, at jeg har mine tvil om, hvorvidt det er hensigtsmæssigt nu at gaa til en realitetsafgjørelse. Jeg indrømmer selvfølgelig, at det i sin almindelighed har sin betydning og er heldigt, at man expederer sager af denne beskaffenhed saa rask som mulig; men jeg tror i nærværende tilfælde, efter hvad der paa forhaand foreligger for offentligheden om denne sag, at det vil være af underordnet interesse henseet til den betydning, som jeg mener der ligger i at være fuldt paa det rene med, om den traktat, vi gaar til at afslutte, er god og hensigtsmæssig. Jeg lægger mere vægt paa, at Stortingets medlemmer faar anledning til at sætte sig ind i sagen, end paa, om den skulde blive udskudt en dag. Jeg for min del havde ikke tænkt mig fristen sat længere end 1 dag, og jeg tænkte, sagen da i tilfælde kunde komme op til realitetsbehandling imorgen. Jeg vil som sagt ikke stille noget forslag; men jeg har villet sige dette. Imidlertid, skulde det ønskes, er jeg i tilslutning til de almindelige betragtninger, som har været gjort gjældende af statsraaden, ogsaa villig til at give et resumé, selvfølgelig da helt nøgternt ud fra komiteens opfatning af forholdet. Der vil da i tilfælde ikke blive berørt, eller der vil ikke fra min side da blive lagt an paa nogen debat om de dissenspunkter, som forefindes i komiteens indstilling. Med det samme jeg har ordet, vil jeg faa lov til at nævne en ting ogsaa af mere formel art, men som jeg tror det er hensigtsmæssigt allerede nu at have bragt paa det rene. Ved behandlingen af den portugisiske traktat ifjor sommer - mødet blev sat for lukkede døre - blev det bestemt, at referatet af de forhandlinger, som da fandt sted, ikke skulde indtages i Stortingstidende. Jeg er fuldt paa det rene med, at ved behandlingen af disse sager bør man være yderst varsom med alt, hvad der tilflyder offentligheden fra denne forsamling; men jeg vil paa den anden side have sagt som min opfatning, at jeg tror ikke, det er hensigtsmæssig, at der intet foreligger om saavidt vigtige materier, som dette her er. Min opfatning var derfor denne som jeg her har fremholdt, og det mente jeg det vilde være hensigtsmæssigt at have bragt paa det rene allerede nu; thi skal der være helt officielt referat, saa vil det selvfølgelig til en vis grad lægge baand paa de udtalelser, som maatte komme herfra. Jeg skal bare for at illustrere det faa lov til at pege paa ting, som blev nævnt i den sidste del af statsraadens foredrag. Jeg vil ikke anse det heldigt, at der i et referat fra Stortinget skulde kunne meddeles noget saadant. Andre ting af lignende beskaffenhed vil kunne komme op, og om da referatet skal meddeles offentligheden korrekt, aldeles overensstemmende med, hvad her er udtalt, mener jeg, det vil komme til at lægge noget baand paa udtalelserne. Paa

den anden side mener jeg, det har sin nytte og sin betydning, at man har referat ialfald af hovedindholdet af, hvad der er sagt her, og jeg vil tillade mig at henstille til forsamlingens overveielse, om der ikke vilde være heldigt, at der bliver besluttet indtaget referat, men at det bliver korrigeret gennem departementet og nogen i toldkomiteen, eller hvem man maatte bestemme - at man skar væk af referatet, hvad der ikke egnede sig for offentliggjørelse.

Præsidenten: Toldkomiteens indstilling er omdelt paa repræsentanternes pladse. Ilighed med, hvad der tidligere har skeet ved lignende anledninger, vil præsidenten foreslaa, at denne sag behandles strax. Der vil da være adgang for repræsentanterne til at fremsætte forslag om udsættelse til et senere møde, hvor sagen da faar komme under behandling. Med hensyn til den sidste del af, hvad toldkomiteens formand udtalte, om referaternes offentliggjørelse, saa henstiller jeg til ham at komme tilbage til det ved afslutningen af den debat, som her vil blive ført. Præsidenten vil da foreslaa, at forhandlingerne kan offentliggjøres efter nærmere bestemmelse, og da vil der være anledning til at komme tilbage til, paa hvilken maade man anser det heldigst, at disse forhandlinger i tilfælde bliver offentliggjort.

Hans Hansen: Jeg har selvfølgelig intet mod det; men hvorfor jeg tillod mig at nævne det nu, var, fordi jeg troede, at det havde sin betydning allerede paa forhaand at have det paa det rene, om hvad der her udtales skal helt ud indtages i Stortingstidende, eller om der bliver anledning til at udelade, hvad det ikke maatte være hensigtsmæssigt at indtage.

Præsidenten: Det vil blive afgjort ved slutningen af disse forhandlinger. Forøvrigt vil jeg anse det ønskeligt selv efter præsidentens forslag om, at sagen behandles strax, - eller om der skulde komme et modforslag om, at den skulde blive udsat, - at toldkomiteens formand vilde som antydnet give et resumé af den stilling, hvori toldkomiteen staar til denne sag.

Hans Hansen: Var det præsidentens mening, at det skulde gøres, forinden det bliver bragt paa det rene, enten sagen skal udsættes eller ei?

Præsidenten: Ja, selv om sagen bliver udsat, tror jeg, det vil være heldigt for tingets medlemmer at faa et resumé af den fra toldkomiteens formand, som jo er den, der sidder inde med det bedste kjendskab til traktaten.

C. Berner: Jeg tror, at præsidenten og toldkomiteens formand for endel har talt om forskjellige ting. Forholdet er jo det, at man i et møde for lukkede døre kan tale rent ud om en traktat, dens fordele og dens mangler, og dette

er vistnok ønskeligt ogsaa for det tilfælde, at man skulde bestemme sig for ikke nu i dette møde at gaa til afgjørelse af, hvorvidt man skal godkjende den foreliggende traktat eller ikke. Naar man i et møde for lukkede døre har faaet anledning til frit at tale ud om sagen, kan man jo overtænke de ytringer, som er faldne, og træffe afgjørelse i et senere møde. Men forat man skal kunne tale frit ud i et møde for lukkede døre, maa man - og dette var det vistnok toldkomiteens formand var inde paa - paa forhaand være sikret mod, at det, man siger, skal blive offentliggjort. Jeg tror ogsaa, det har været noksaa almindeligt, at naar man har behandlet sager af denne natur i møde for lukkede døre, saa er forhandlingerne ikke senere blevet offentliggjort. Der kan vel heller ikke være tale om andet end enten at offentliggjøre dem i deres helhed, eller ganske at lade det være. Man kan ikke offentliggjøre et resumé. Bestemmer man sig til først i et senere møde at gaa til endelig afgjørelse af sagen og da i et møde for aabne døre, saa bliver naturligvis de forhandlinger, som der foregaar, at offentliggjøre. Jeg er enig i, hvad der blev udtalt af toldkomiteens formand og, saavidt jeg forstod, ogsaa af præsidenten, at det vilde være ønskeligt, om man i dette møde fra de herrers side, som nu i en tid har havt anledning til at studere sagen, kunde faa høre udtalelser for og mod. Men, som sagt, saadanne udtalelser faar da blive imellem os. Dette er min opfatning af spørgsmaalet.

Præsidenten er enig i, hvad hr. Berner her har udtalt.

Solberg: Jeg forstod toldkomiteens formand derhen, at han mente, det var ønskeligt, at der skulde kunne findes, antageligvis da for toldkomiteen ved fremtidige anledninger, tilgjængeligt et aftryk af de forhandlinger, som her maatte blive ført, selv om samme ikke blev offentliggjort. Det vil jeg for min del ogsaa anse ønskeligt. Jeg tillader mig derfor at forespørge: Vil der være noget i veien for, at man tog et separataftryk, altsaa, at referatet ikke blev indtaget i Stortingstidende, men at man fik trykt til opbevarelse paa kontoret et vist antal eksemplarer af det referat, som maatte optages af forhandlinger for lukkede døre? Jeg mener, at det vilde være ønskeligt for fremtidens skyld. Jeg forstod toldkomiteens formand saaledes, at han i dette øieblik følte et savn af, at intet referat fandtes af den diskussion, som ifjor vaar blev ført angaaende den portugisiske traktat.

C. Berner: Hr. Solberg er formentlig ubekjendt med, at referat af forhandlinger for lukkede døre, som ikke senere besluttet offentliggjort, bliver indført i en egen protokol, og at denne staar til disposition for Stortingets medlemmer under fornøden diskretion. De forhandlinger, som blev ført f.eks. angaaende den traktat, som hr. Solberg nævnte, har der saaledes været anledning

til at blive bekjendt med. Toldkomiteen vilde om den ønskede det, kunne gjort sig bekjendt med dem ved henvendelse til kontorchefen. Men jeg vilde anse det betænkeligt at gaa til trykning af saadanne forhandlinger. Hr. Solberg antydede at man kunde trykke et begrænset antal eksemplarer og lade dem opbevare paa Stortingets kontor. Det tror jeg ikke vilde være heldigt. Det maa være nok, naar forhandlingerne er stenografisk optaget, renskrevet og indført i en egen protokol, og denne staaer til disposition for vedkommende komite i første række, men dernæst ogsaa for andre repræsentanter, som maatte ønske at gjøre sig bekjendt dermed.

Solberg: Jeg erindrede ikke i øieblikket, at et saadant referat forefandtes. Jeg forstod forøvrigt toldkomiteens formand derhen, at han mente, at det i tilfælde vilde være heldigt at have flere end dette ene eksemplar af referatet. Jeg er paa den anden side ogsaa opmærksom paa vanskelighederne ved at trykke hemmelige forhandlinger; men vi har jo gjentagende seet, at der trykkes adskillige ting, som uddeles under taushedspligt - det har vi jo for et par aar siden været vidne til i høi grad.

Hans Hansen: Jeg skal for øieblikket ikke komme nærmere ind paa denne side af sagen. Min opfatning har været den, at referatet, om jeg saa maa sige, skulde falde i to, saa at det, som jeg vil kalde den diplomatiske del af det, blev holdt udenfor. Jeg mente ikke, at der skulde leveres noget resymé af referatet; men der er noget andet, som vedkommer selve vor tarif, og som har finansiell betydning; det mente jeg burde være tilgjængeligt for offentligheden.

Jeg skal da tillade mig ganske kort at berøre disse ting, som omhandles i det foreliggende traktatforslag. Det er jo to hovedartikler, som det for Spanien dreier sig om med hensyn til eksporten hertil. Det er vin og frugter. Den første artikel er udførlig behandlet i statsraadens foredrag, og jeg har ikke for øieblikket ialfald nogen bemærkning at gjøre dertil. Det er da erkjendt i toldkomiteens indstilling, at det resultat, man her er kommen til - spørgsmaalet seet helt isoleret - maa siges efter omstændighederne at være tilfredsstillende. Jeg holder mig her til den første proposition, til 5-aarstraktaten og ikke til 1-aarstraktaten. Det andet spørgsmaal, om importen hertil af frugt, var ikke omhandlet i de nu foreliggende propositioner, hvorimod det - jeg vil faa lov til at sige det - merkelig nok var oppe ved en tidligere anledning, hvor der intet effektivt kunde foretages: Det var under behandlingen af den portugisiske traktat ifjor vaar. Da blev det berørt af finansdepartementet, at ved traktaten af 1892 blev der gjort Spanien ganske væsentlige indrømmelser. Der er paa indstillingens side 14 indtaget en tabel, som komiteen troede vilde være af interesse. Den indeholder for det første det toldbeløb, som der ved affattelsen af traktaten af 1892 var tale om, at Norge vilde tabe paa den spanske

traktat, den reduktion altsaa, som man vilde faa i toldbeløbet ved at gaa med paa traktaten efter den dengang stedfindende import. Det toldtab var dengang jugeret til kr. 170 000,00. Med den import, som gennem aarene var steget ganske betydelig, vilde det samlede beløb nu andrage til kr. 510 250,00. Til sammenligning har jeg taget med, hvad de tilsvarende satser indbringer i vort naboland Sverige. Medens vi i 1902 havde en told af disse varer af kr. 212000, androg tolden af de samme varer i Sverige til kr. 907000, det vil sige, der er paa norsk side her en mindreindtægt af kr. 700000. Det er berørt i indstillingen - jeg tør gaa ud fra, at behandlingen nu kun er foreløbig, og jeg vil bare nævne det i forbigaaende - det er indrømmet, at selvfølgelig kan just disse lave toldsatse, som Spanien dengang fik gjennemdrevet, have hidført denne væsentlig øgede import, men det at bemærke ved de satser, som her er regnet med, at de er forholdsvis endda meget lave. Jeg skal f.ex. nævne en artikel som appelsiner, som er hovedartikelen. Dette er da regnet efter den gamle told, som efter min mening var meget moderat, 7 øre pr. kg.. Efter en import, som temmelig nøiagtig dreier sig om 5 millioner kg., gjør dette et ligefrem toldtab af en kvart million, bare paa denne ene artikel.

Jeg mener at idet man nu gaar til behandling af denne sag, er det i det hele ganske hensigtsmæssigt og efter min mening ligefrem nødvendigt, og det forekommer mig ogsaa at være saa naturligt, at man tager som udgangspunkt forholdet ved afslutningen af traktaten af 1892. Jeg nævnte her den ene hovedartikel fra spansk side, frugt. Den anden er vin. Det er her ikke nødvendigt at regne hver af disse faktorer for sig, jeg skal regne begge to sammen, og da viser sig bedst i saa maade det forandrede forhold: Medens Spaniens samlede export hid til Norge i 1892 - jeg har holdt mig til det aar, fordi det har været nævnt, at traktaten er af 1892; egentlig blev den jo først gjældende noget senere, i 1893 - medens Spaniens export til Norge i 1889-1893 gjennemsnitlig androg til kr. 931 000, altsaa knapt 1 million, saa er denne export til Norge steget til i 1901 kr. 3215000, i 1902 kr. 3945000, med andre ord, Spaniens interesse af traktaten, som jo selvfølgelig maa bunde i de lettelser, Spanien faar for sine artikler, hvorved det altsaa tænker at tilvende sig fordele i en øget export, er firedoblet. Spaniens export til Norge er gaaet op paa disse aar fra en knap million til med et rundt tal 4 millioner. De to hovedartikler, som jeg mener, det i sin almindelighed gjælder, naar det er meningen at værne om vor export derigjennem, at man vil søge at opnaa moderate, hensigtsmæssige toldsatser i fremmede lande, er fisk - klipfisk - og trælaster. Jeg nævner dem her i forbindelse, idet jeg mener, at de ligefrem hører sammen, fordi det er landets to væsentligste, største exportartikler. Forholdet i dette tilfælde er jo forsaavidt for de to artiklers vedkommende helt forskjellig, som jo exporten er saa ganske betydelig

forskjellig i mængde. Men jeg kommer tilbage til forholdet omkring 1892. Det viser sig, at indførselen til Spanien fra Norge i tidsrummet fra 1889-1893 androg til gennemsnitlig pr. aar kr. 12400000. Den er successivt gaaet ned til i 1899 kr. 10500000, i 1900 kr. 10700000, i 1901 kr. 11 millioner, i 1902 kr. 10090000. Forholdet er altsaa følgende, at medens Spaniens export til Norge paa den tid traktaten afsluttedes, i 1892, androg til noget mindre end 1 million, saa er den efterhvert stadig gaaet op og naaede det sidste aar, for hvilket der foreligger statistik, nær 4 millioner, medens samtidig Norges export til Spanien er gaaet ned fra kr. 12400000 til i 1901 11 millioner og i 1902 10090000. Differancen mellem Spaniens og vor import er saaledes paa denne tid gaaet ned fra 11 millioner til ca 6 millioner, og jeg har tilladt mig i indstillingen at pege paa denne differance. Jeg mener, at den illustrerer ganske godt forholdet, hvad det er det her gjælder. Medens der tidligere var 11 millioner i vor favør, er det nu gaaet ned til 6 millioner. Nu, med hensyn til den første artikel, jeg nævnte, klipfisk, saa betragter jeg den som "hellig"; jeg tror ikke, det nytter at røre ved den. Det fremgaar ogsaa af propositionen, at det egentlige grundlag for selve den nye traktat ligger deri, at klipfisken maa være uberørt. Man maa for enhver pris værne om den, og dertil har jeg forsaavidt intet at sige; men jeg kan jo ikke tilbageholde den bemærkning, at selv ligeoverfor denne artikel, som jeg medgiver er af den allerstørste betydning for vort lands export, kan jeg ikke finde, henseet til de ofre, som har været ydet og fremdeles ydes paa denne traktat, at vi er saa særdeles gunstigt stillet. Vi er naadigst indrømmet en toldsats af 24 pesetas pr. 100 kilogram, det vil sige rundt 18 kr. pr. 100 kilogram. Det er den almene mands føde derover. Maximalsatsen er 36 pesetas. Det var den, der blev truet med i 1892, dengang de forhøiede tolden, saavidt jeg husker, fra 18 1/2 til 24. Men klipfisken skal jeg ikke her komme nærmere ind paa. Jeg er forsaavidt enig i propositionen, at det forhold bør være uberørt, og at det gjerne kan være udgangspunktet for affattelsen af ny traktat; men i nær forbindelse hermed eller side om side paa en noget anden maade staar vor trællast. Jeg tror trygt at kunne udtale, at der har ikke paa den maade været værnet om den hverken ved denne traktatforhandling eller tidligere. I traktaten af 1892 blev fremholdt de fordele, man vilde have, henseet til vor trællastudskibning. Dette var, efterat vi havde opnaaet at gjøre satsen for høvlet last ligefrem prohibitiv med 9 pesetas pr. kubikmeter. Jeg skal faa lov til at meddele, som muligens ogsaa statsraaden gjorde opmærksom paa, at vor trællastexport til Spanien indskrænker sig væsentlig til en enkelt trællastsort. Hovedmassen er kassebord, kasser til frugt og lignende. Tolden paa disse var, forinden traktaten af 1892 blev indgaaet, 2 pesetas pr. kubikmeter. Tolden blev dengang efter flere underhandlinger forhøiet til 3; der var truet med 5, men man fik dog opført satsen med 3

pesetas. Der udtales i propositionen for 1892 side 9 følgende: "Kommer ingen Konvention istand, er det at befrygte, at vor Indførsel i Spanien vil blive behandlet efter den spanske Maximumstarif, der i stor Udstrækning er af prohibitiv Natur, hvilket vil fremgaa af følgende i samme indeholdte Satser," - der nævnes forskjellige, klipfisk 36 pesetas o.s.v. For almindelige trøvarer, hvorunder dette sorterer, var maximalisatsen 6 pesetas, nu er den 5 pesetas. Om denne 6 pesetas-sats er der i propositionen for 1892 udtalt, at den er at henregne til de prohibitive satser. Departementet udtaler:

"Departementets Opmærksomhed er ligeledes bleven henledet paa Ønskeligheden af, at Kassebord, der udføres herfra i høvlet Stand, kan indgaa under den laveste Toldsats." Dette blev altsaa opnaaet, og saa tilføies der: "Der anføres, at der allerede foregaar en ikke ubetydelig Udførsel af Kassebord til Spanien, at denne Udførsel antagelig vil kunne yderligere tiltage, og at den nævnte laveste Toldsats i den spanske Traktattarif ikke antages at ville være til Hinder herfor." Man troede altsaa dengang, i 1892, at have opnaaet et i saa henseende meget fordelagtigt resultat. Saa indledes disse forhandlinger i 1903, og saa bliver der spørsmål, om det har nogen betænkelighed at betynde trælaster yderligere. Jeg vil, før jeg gaar videre faa lov til at citere, hvad komiteen har udtalt om dette i sin almindelighed - ja, herrerne vil faa anledning til at se det senere, jeg kan i øieblikket ikke finde det, jeg er ikke saa hjemme i disse dokumenter, de er saa ferske - men komiteen har udtalt, at i sin almindelighed er det betænkeligt, ligeoverfor vore store hovedeksportartikler, at gjøre indrømmelser som her skeet, selv om der til vedkommende land ikke foregaar nogen større eksport. Men hvordan er saa dette bleven behandlet under denne sags forberedelse? Der foreligger i den første af disse propositioner, prp no 51, to opgaver. Den ene er fra den norske handelsstatistik og den anden fra minister Wedel. I den norske handelsstatistik er der med et rundt tal opgivet 6000 m³. Wedels opgave gaar ud paa 19000 m³. Men dette lades ganske uberørt. Det hele har formentlig foreligget for de autoriteter, der har afgivet udtalelser i sagen. Den ene er landbrugsdepartementet og den anden er oplysningskontoret for Norges næringsveie. De erklærer, at henseet til dette lille kvantum - de regner med 6000 - finder de ikke, at det kan have nogen betydning i forhold til vor store trælasteeksport. Den var anslaaet til en værdi af omkring kr. 130000. De 19000 m³ er ikke engang berørt. Da saa toldkomiteen gjør opmærksom paa dette og beder om at faa rede paa, hvilke af disse to opgaver man rettelig skal holde sig til, enten den paa 6000 m³ eller den paa 19000 m³, saa siger oplysningskontoret foreløbig, at der rimeligvis er begaaet en fejl, idet der er skibet en hel del svensk last, som er antaget at være norsk og dermed lader de det passere. Men saa oplyses der siden, at man har glemt de kanariske øer, og at det istedenfor at dreie sig om et udførselsbeløb af kr. 130000 efter den

værdi disse kassebord skal have, opimod kr. 30 pr. m³, skal dreie sig om et beløb af over 1/2 million kroner. Jeg skal foreløbig bare faa lov til at nævne disse to ting - foreløbig bare, jeg kommer tilbage til det ved en senere leilighed. Hele Spaniens vineksport giver i det gunstigste aar, som har været i den tid, traktaten har bestaaet, nær 1 1/2 million kroner, knapt 1 1/2 million kroner. Her dreier det sig om en norsk udførselsartikel paa mellem 1/2 og 3/4 million, og det lægges der ingen bret paa. Man fortrøster sig til, at man har mestbegunstigelsessatser. Jeg mener, at det havde ligget nær her for dem, der har forberedt denne sag, at have sin opmærksomhed fæstet paa denne vor hovedeksportartikel, saa der var bleven værnet om den paa en forholdsvis ligesaa omsorgsfuld maade som der til enhver tid har været værnet om vor klipfiskeksport. Det tror jeg, billighed havde tilsagt. Vi havde et helt analogt, men dog ikke saa illustrerende eksempel som dette ved fornyelsen af tillægskonventionen med Portugal. Da gjaldt det et andet stof, det gjaldt træmasse. Da der rimeligvis kan blive nogen debat om selve indstillingen, skal jeg ikke nu komme videre ind paa disse forhold, men jeg vil dog allerede her i hvad jeg har fremholdt have betonet, at efter den stilling, vor eksport og Spaniens eksport nu staar i til hinanden, den forandrede stilling siden 1892, er det mig ikke klart, at der har været nogen nødvendighed for her at gjøre denne indrømmelse. Jeg maa faa føie til det: Efterat det er dokumenteret, at kvantum og beløb er et helt andet end det, hvorpaa der i hele den kongelige proposition er bygget og hvorpaa indrømmelserne er gjort, efterat det er gjort, saa kommer der en udtalelse fra oplysningskontoret, og til den var det formentlig, at hr. statsraaden fortrøstede sig, naar han sagde, at han syntes det var tilfredsstillende oplysninger. Jeg kan ikke erklære mig enig deri. Jeg skal kortelig bare citere et par linier af, hvad oplysningskontoret siger: Der er spurgt om, hvorvidt en toldforhøielse som den nævnte vil have nogen nævneværdig indflydelse paa forholdet til de kanariske øer. "Man kunde" - bemærker kontoret - "tænke sig muligheden af, at importørerne for tildels at ophæve merudgiften ved toldforhøielsen vilde forsøge at skaffe sig billigere virke. Da denne mulighed ogsaa med de nuværende toldsatser har været tilstede, og da en forringelse af kassernes kvalitet kan antages at ville medføre vanskeligheder for exportørerne paa De kanariske øer, er kontoret - da Norge jo ved mestbegunstigelsesklausulen vilde være stillet paa lige fod med de andre træexporterende lande - fremdeles tilbøielig til at antage, at en toldforhøielse som den nævnte ikke vil have nogen indflydelse af større betydning for landets trælastexport." Ja, men er det ræsonnement, at dette muligens kan erstattes med noget andet, rigtigt, saa maa da forholdet blive et andet, hvis vedkommende land har 5 pesetas i toldbeskyttelse istedetfor 3. Det forekommer mig, at det maatte have ligget nær for kontoret nærmere at

udrede dette spørsmål, saa det havde været bragt lidt mere paa det rene, end det forekommer mig, det her er gjort. Jeg har ikke noget videre at tilføie nu. Den væsentligste indvending, jeg har at gjøre, er denne ligeoverfor trælaster. Her er indvendinger af anden art at gjøre, om end mindre væsentlige, ligeoverfor de satser, som statsraaden særlig pegte paa, nemlig de indrømmelser, som har været gjort Spanien paa flere hold - indrømmelser, som man ikke i komiteen har tillagt nogen vejt, saa længe det gjaldt en traktat paa 5 aar, men som selvfølgelig faar en ganske anden vejt og betydning, naar der bliver spørsmål om en traktat paa 1 aar. Ligeoverfor dette har jeg og et andet medlem i komiteen sagt, at det er under meget sterke tvil, at vi har gaaet med endog paa det, som den oprindelige proposition foreslog, men vi har dog gjort det, vi har altsaa forsaavidt gaaet saa langt som komiteens indstilling - man er enig om at anbefale traktaten. Mine betænkeligheder - hvortil jeg formener, der senere bliver anledning til at komme tilbage - skriver sig væsentlig fra det samme som det, der blev anført i slutningen af statsraadens foredrag. Jeg tror ikke, man har nogen sikkerhed ialfald for den rækkevidde, denne indrømmelse her kan medføre, og jeg tror, saadan i sin almindelighed sagt, at der bør for Norge ved afsluttelsen af traktater i første række lægges vejt paa de artikler, der for vort land er af saa stor interesse, at enhver traktat maa bygges paa, at her gaar vi ikke længere, end der allerede tidligere er gaaet. Jeg mener, det gaar ikke an at give indrømmelser fra aar til andet paa vore hovedeksportartikler, jeg mener, der kan være fare forbundet dermed, idet vor stilling, saavidt jeg tør dømme om disse ting, dermed bliver svækket. Hvis vi nu, naar vi indgaar traktat med Spanien og Portugal, kan sige, at vi holder det og det udenfor, fordi det for vort land er af saa overveiende stor interesse, at vi ikke kan give slip paa noget, vil vi have en anden position, end om man kan dokumentere, at her har I ogsaa ligeoverfor Spanien gjort indrømmelser - da begynder det at glippe. Jeg er bange for, at det kan lede til, at andre lande kommer med krav, som man kanske da vil faa vanskeligere for at afvise, end om man holdt dette forhold rent. Som sagt, saalænge kun den ene proposition forelaa, var komiteen enig om at anbefale traktaten. Helt anderledes stiller det sig efter min opfatning og ogsaa efter to andre herrers, efterat det kun gjælder et aar. Saadan i sin almindelighed tror jeg, jeg tør udtale - og den mening tror jeg deles af mange - at det kan ikke være noget ønskeligt forhold, at vi skal paatvinges et-aars traktat; bare af den forsaavidt formelle, men dog ogsaa reelle grund mener jeg, det i og for sig har meget imod sig. Men dertil kommer, og det var det, som ikke fremgik tydelig af statsraadens foredrag, at, som det er indrømmet af mindretallet i komiteen - jeg skal faa lov at oplyse om det - kan forholdet selvfølgelig komme til at stille sig saaledes, at man kan være med paa et-aars traktater. Grundene kan da ogsaa være flere.

Statsraaden nævnte nu, at man i Spanien holdt paa med omlægning af toldtarifen. Ja, havde de bedt om et-aar traktat paa grundlag af det, saa kunde der kanske have været noget i det - jeg vil dog ikke sige, at jeg vilde have været med paa at anbefale det. Men propositionen siger noget helt andet. Den siger efterat have oplyst om, hvad der har bevirket, at det har draget saa i langdrag med traktatens vedtagelse i Spanien, at det er et krav, som er reist fra de spanske vineksportørers side, som har bevirket at ministeren nu foreslaar sat et aars frist istedet for 5 aar. Forholder dette sig rigtig, saa er derved tydelig tilkjendegivet, hvad der tilsigtes fra spansk side. Det er, som ogsaa fra statsraadens side udtalt, at faa et prøveaar for at se virkningen af den nye toldsats for derefter for fremtiden at kunne indrette sig, og er det tilfældet, saa mener jeg, som det ogsaa af mindretallet i komiteen er fremhævet, at vi er meget ugunstig stillet. Jeg tror ikke, jeg tager fejl, naar jeg siger, at importen, selv under almindelige forhold med 5 aars traktat vilde have gaaet betydelig ned, fordi forbruget jo allerede er betydelig aftaget, og fordi beholdningerne er meget store. Men hvis traktaten kun gjælder et aar og staar paa et aars opsigelse, saa er det selvsagt, at det ogsaa vil virke i retning af, at man bliver forsigtig med at forsyne sig. Importen, mener jeg, bliver ogsaa af den grund betydelig mindre baade i det første og ogsaa i det andet prøveaar. Deri ser jeg en saa stor betænkelse, at det har været min hovedgrund til ialfald at tage et forbehold om ikke at godkjenne dette. Jeg gaar nemlig ud fra, at er forholdene saadanne, som jeg her har nævnt, saa vil det medføre, at vi for det første hverken det første eller det andet aar faar nogen nævneværdig mereindtægt trods den forhøiede toldsats, og dernæst vil vi, hvis spanierne tager sit udgangspunkt i den import og derefter bedømmer traktatens virkninger, blive stillet meget ugunstig overfor en eventuel fornyelse af traktaten. Det har været min hovedgrund. Jeg skal ikke nu komme nærmere ind paa det. Jeg tror i hovedtrækkene at have redegjort for baade komiteens stilling og det mindretals stilling, som er opstaaet ved den forandrede traktatvarighed fra 5 til 1 aar. Jeg kan som antydning selvfølgelig ikke fremsætte noget forslag om, at sagen udsættes, men jeg vil dog udtale, at jeg tror, det er rimeligt, at det bliver gjort. Jeg vil tilføie, at efter den meddelelse, jeg har, og efter de store fortoldninger, som er foregaaet nu i den allersidste tid, har jeg grund til at tro, at det neppe vil medføre nogen nævneværdig ulempe, om sagen bliver udsat til behandling eksempelvis imorgen eftermiddag. Jeg skal med det samme nævne, at efter meddelelser fra Bergen, Trondhjem og Kristiania er der fra januar og til 12te februar, tror jeg det er, angivet med et rundt tal 1/2 million kg..

Præsidenten har anseet det ønskeligt, at toldkomiteens formand ved overbringelsen af toldkomiteens indstilling

fik anledning til at give et resumé af komiteens indstilling angaaende sagen, i lighed med hvad departementschefen fik anledning til ved overbringelsen af propositionen. Det vil jo være til lettelse paa grund af den korte tid, der er levnet os til at tage en beslutning i denne vigtige sag. Jeg maa imidlertid nu henstille til forsamlingen, at debatten herefter kommer til at dreie sig om det af præsidenten fremsatte forslag, at sagen behandles straks.

Nergård: Jeg vil tillade mig at støtte den tanke, som er fremkommet fra toldkomiteens formand i hans første foredrag, og som han ogsaa gav udtryk ved slutningen af det sidste, nemlig at denne sags videre behandling udstaar til et senere møde. Jeg undervurderer aldeles ikke fordelene ved de forandringer, som her foreslaaes; men hvis vi paa den anden side skulde resikere noget i den retning, som først blev antydnet af statsraaden, og som senere er nærmere berørt af toldkomiteens formand, nemlig ligeoverfor vor trælasterports fremtidige stilling paa Frankrige, saa rører man jo her ved saa vigtige og saa langtrækkende interesser, at jeg mener, vi har al grund til at se os for. Jeg tror, at der er flere, som nærer frygt i samme retning, og det skulde heller ikke synes at ligge saa fjernt at tænke sig, at Frankrige, naar vintolden blev forhøiet, vilde, som statsraaden udtrykte sig, søge revanche. For mit personlige vedkommende vil jeg have vanskeligt for at gaa til en realitetsafgjørelse paa staaende fod; materialet er jo forelagt os først i denne stund. Nu er det vel saa, at sager som denne egner sig bedst til afgjørelse i samme møde, men man maa vel kunne have den tillid til stortingsmændenes diskretion, at de kan overlades denne sag en dag eller to. Jeg vil derfor henstille til komiteens formand at fremsætte forslag om, at sagens videre behandling udstaar en eller allerhelst et par dage.

Lind Johansen: Saavidt jeg har forstaaet komiteens formand, vil han ikke fremsætte noget forslag om sagens udsættelse. Jeg finder imidlertid paa grund af sagens vigtighed og store omfang, at det er meget vanskeligt at gaa paa den straks. Det er meget ofte sagt, og vi har næsten bestandig troet, at naar vi stod overfor den ting at skulde faa en ny handelstraktat med et land, saa skulde vi have store fordele af det, og som oftest har vi gaaet paa det uden at tænke synderligt paa det. Efterat jeg kom i toldkomiteen, har jeg imidlertid gransket de forskjellige traktater med de forskjellige lande, og jeg er derved kommet til den overbevisning, at Norge neppe har saa store fordele af de forskjellige traktater, som vi har faaet. Den traktat med Spanien, som vi fik i 1892, var jo bra, forsaavidt som toldsatsen paa fiskevarer blev staaende uforandret; men saa kom vi ned i en saa lav toldsats paa vin, at det næsten var latterlig, og den toldsats har staaet indtil denne tid. Den fordel, vi

opnaaede ved traktaten af 1892 for fiskevarerers vedkommende, var imidlertid heller ikke saa særdeles stor. Naar man tænker paa, at 1 kg. saltet fisk koster kr. 0.18 i told - kr. 3.50 pr. vægt - saa er ikke indrømmelsen saa stor. Naar man slaar sammen alle de øvrige indrømmelser, som vi maatte gjøre Spanien, saa tror jeg, at man skal have vanskeligt i det hele taget for at finde fat i det gode; men alligevel vil jeg ikke sige, at vi ikke skal tage den traktat, selv om det skulde staa nok saa tvilsomt for os, hvorvidt vi tjener noget paa det. Det eneste, som man efter min mening vil tjene paa den, er, at den i det store og hele vil stoppe indførselen til Norge af billig vin og - som statsraaden antydede - hemme drikketrafiken især med billig vin, laddevin. Naar komiteens formand nævnte, at der var ikke vernet om trælaster paa samme maade som om fisken, saa er det vistnok saa; men naar man tænker paa, at Spanien har været og fremdeles er det land, som vi hovedsagelig eksporterer klipfisk til, saa skulde det være næsten nødvendigt, at den favoriseredes paa den maade. Trælaster fører vi næsten over hele verden, men klipfiskens hovedmarked er fremdeles Spanien. Vistnok har indførselen af klipfisk i Spanien gaaet betydelig ned, gaaet ned fra i 1893 36 mill. kg. til nu i 1902 bare 20 1/2 mill. kg. --

Præsidenten vil henstille til taleren at indskrænke sig til, hvorvidt sagen skal udsættes eller ikke. Det er det spørgsmaal, som nu foreligger til behandling, og det vilde være ønskeligt, om debatten kun omfattede det.

Lind Johansen: Jeg skal holde mig til udsættelsesforslaget. Jeg udtalte, da jeg begyndte, at sagen er meget stor og vanskelig, og jeg tror, at det kanske kunde være bra, at den blev udsat. Jeg tror, Spanien vilde faa indtryk af, at vi vilde ikke sluge alt raat, men at vi vilde tænke paa sagen og drøfte den og fortælle dem, at det er ikke bare fordele, vi faar, men at vi ogsaa maa give noget. Fra den side seet er det kanske heldigt at udsætte sagen; men der er jo allerede nu liden chance for, at statskassen vil tjene noget, paa grund af den store import af vin, som har fundet sted, siden traktatforhandlingerne begyndte, og endnu mindre chance vil der blive for, at staten skal tjene noget, hvis sagen udsættes 2-3 dage, saa begge dele medfører sine vanskeligheder. Jeg vil ikke udtale noget bestemt om, hvorvidt jeg gaar med paa udsættelsen, forinden jeg har paahørt den videre debat.

Martinsen: Den sag, som er os forelagt her, har, saavidt jeg forstaar, en ganske betragtelig rækkevidde. Jeg kan efter, hvad jeg har hørt her, ikke opgjøre mig nogen mening om det, og jeg tør antage, at der er mange, kanske de fleste, som staar paa samme standpunkt. Jeg har ikke havt anledning til at gjennemlæse indstillingen; jeg har ikke seet propositionen og ikke faaet adgang til at samle

nogetsomhelst materiale for min egen del. Jeg skulde have lidt kjendskab til forretningslivet og til forretningsforholdene, og jeg ved omtrent, hvor jeg nu skulde søge for at faa oplysninger om disse ting for at opgjøre mig mit standpunkt; men tiden iaften tillader mig ikke saadant. Jeg mener derfor, at det maa ansees omtrent ugjærligt at gaa til afgjørelse af dette spørgsmaal iaften. For mig er det umuligt at tage standpunkt, hvis jeg ikke tvinges til det og derved kanske tvinges til at gjøre noget, som jeg vilde angre paa siden. Det er ikke bare dette forhold med høiere told paa vin eller ikke; det er ikke bare dette spørgsmaal om beskyttelse for brænderiindustrien eller ikke; men der kan blive spørgsmaal om vort traktatforhold til flere andre magter, traktatforhold, som berører vore vigtigste eksportartikler. Hvor langt det vil gaa eller hvor vidt, kan jeg i øieblikket ikke opgjøre mig nogensomhelst mening om. Under de omstændigheder anser jeg det rigtigst at optage den tanke, som har været fremme tidligere, at faa et udsættelsesforslag, og da jeg indser, at toldkomiteens formand selv ikke godt kan stille det forslag - thi han er jo inde i det og kjender alt, og han er færdig til at behandle det; men vi trænger udsættelse, og derfor maa udsættelsesforslaget stilles fra vor side -, vil jeg tillade mig at foreslaa, at sagen udstaar til imorgen eftermiddag. Det er da under den forudsætning, at præsidenten ikke berammer Storting til imorgen formiddag, og at vi faar resten af denne dag fri til at sætte os ind i det materiale, som foreligger.

Præsidenten agter i tilfælde af, at et forslag om udsættelse til imorgen skulde finde flertal i forsamlingen, at stanse forhandlingerne straks og foreslaa, at man udsætter behandlingen af de paa kartet for idag opførte sager, indtil denne sag endelig er afgjort i et møde imorgen eftermiddag i tilfælde.

Konow: Det var en noksaa mørk skildring af, hvad der var at opnaa ved denne traktat, som vi hørte fra den ærede formand i toldkomiteen, og det var rimeligt, for han har jo indstillet paa, at traktaten ikke skulde godkjendes. Jeg er imidlertid kommet til det samme resultat som handelsdepartementets chef, at denne traktat giver os saa væsentlige fordele, at vi bør godkjende den, og det navnlig fordi vi derved faar beskattet et produkt, som er en luksusartikel, og som hidtil har havet en forsvindende told, nemlig vin. Den vinding, som vi ved en ligefrem beregning - altsaa 40-70 øre pr. kg. af det kvantum, som nu indføres aarlig - skulde faa ved tolden paa vin fra Spanien, den gaar op i kr. 6-700000. Det, som Spanien vinder i told paa træløst, den forøgelse, som det nu faar i sine toldsatser, beløber sig til ca kr. 40000.00. Jeg forudsætter da, at hverken vor export til Spanien, eller Spaniens export til os gaar ned, at altsaa vin og træløst indføres i samme kvanta som nu. Som man ser, er der intet

forhold mellem disse to beløb; vi vinder i virkeligheden meget mere, end vi taber. Jeg kan være enig i de almindelige betragtninger, som er fremholdt fra toldkomiteens formand, det var meget ønskeligt, at der ikke blev lagt en betydeligere told paa export af den sort træl原因 til Spanien; men vi kan jo ikke der raade grunden alene. Naar det ikke har kunnet lade sig gjøre at faa en forandring i traktaten uden paa de betingelser, saa er det, fordi Spanien ikke har villet gaa med paa det. Man kan nok sige, at vi ikke skal give efter paa det punkt; men vilde vi have denne traktat, vilde vi vinde det, som var tilsigtet, nemlig at faa vinen toldbeskattet i høiere grad end nu - hvilket jo ikke alene var ønskeligt af hensyn til vinen som luksusartikel og for drikkeondets skyld, men ogsaa var ønskeligt for statens finansielle situations skyld - saa maatte vi gaa med paa denne forhøielse af tolden paa træl原因. At det skulde ligesom "smitte" over paa andre lande, at Spanien har forhøiet sin told fra 3 til 5 pesetas, at f.ex. Frankrige skulde optage dette slette eksempel fra Spanien, det har jeg ikke nogen tro paa; for sidst da den spanske indførselstold paa træl原因 blev forhøiet - det var i 1892 - havde det ingen indflydelse paa de franske satser. Vi har jo nu en mestbegunstigelsestraktat med Frankrige, og sidste gang da Frankrige stillede os i mestbegunstigelsesforholdet, havde man der ganske vist den forventning om, at vi vilde gaa til en forhøielse av vintolden.

Præsidenten: Jeg maa henstille til taleren, at debatten nu kunde indskrænkes til kun at omfatte det udsættelsesforslag, som er fremsat. Kommer vi ind paa realiteten, vil det alene medføre tidsspilde.

Konow: Jeg maatte ialfald komme med disse bemærkninger i realiteten i anledning af, hvad der blev udtalt af toldkomiteens formand, og ogsaa af hensyn til det udsættelsesforslag, som er fremsat, idet det ogsaa havde hensyn til realiteten. Det blev sagt, at der er indført saameget vin paa forhaand paa grund af det kjendskab, som vinimportører her i landet har tilegnet sig med hensyn til denne traktat, uvist paa hvilken maade, at vi ikke vilde faa noget stort tab. Til hvad komiteens formand oplyste om vinimporten fra begyndelsen af januar og til 12te februar, nemlig at den kun skulde beløbe sig til noget over en halv mill. kilogram, vil jeg sige, at jeg tror, vi har meget mere at tabe, for 500.000 kilogram er ikke mere end omtrent tolvtedelen af vor aarlige import, saaledes som den i de senere aar har været. Hvis der havde været en masseimport i den skala, som man har fremstillet det, idet man har sagt, at der skulde være indført vin i saa store kvanta, at vi ikke vilde vinde noget paa en forhøielse i løbet af de to første finansaar, saa vilde der have været indført langt mere i disse to første maaneder. Men hvis vi nu udsætter behandlingen til imorgen eftermiddag, saa staar vi jo i fare for at lide tab. Jeg tror ikke,

almenheden vil gjøre sig fortrolig med den tanke, at Stortinget vil forkaste denne traktat, jeg tror, den vil gaa ud fra, at den vil blive vedtaget, og jeg tror den opfatter det ret - trods de mange beklagelser over det ene og det andet, som her er fremkommet, og som ganske vist ogsaa vil fremkomme senere. Jeg tror derfor, det eneste rette er, at vi gaar paa den iaften. I almindelighed kan jeg godt forstaa, at man gjerne vil se nærmere paa sagerne; det er en betragtning, som saa ofte har gjort sig gjældende hos mig selv, naar vi har behandlet traktater. Men Stortinget har dog altid bøiet sig for nødvendigheden af at tage den slags beslutninger, som angaar toldtarifsatser, saa hurtig som muligt. Jeg tror derfor, at præsidentens forslag, at sagen behandles straks, er det eneste rigtige.

Arctander: Jeg kan saa godt forstaa det ønske, som her er fremholdt om at faa sagen udsat. Jeg antager, at de allerfleste gjerne vilde have noget mere tid for at sætte sig ind i denne sag, studere den ordentlig, for derefter at tage et fuldt personligt begrundet standpunkt. Men min mening er alligevel den, at det forsvarligste og rigtigste ligeoverfor de offentlige interesser, som det her gjælder, er, at vi samler os i fælles anstrengelse for at kunne komme til at beherske emnet allerede i denne aften uden videre udsættelse. Foruden indstillingen, som foreligger her, og som er overkommelig at læse igjennem, har vi jo toldkomiteens medlemmer, som har været fortrolige med sagen allerede i længere tid, og af hvilke komiteens ærede formand har givet os lys over sagen fra minoritetens side seet. Der vil jo under forhandlingerne her være anledning til at faa sagen belyst ogsaa fra majoritetens side; det mener jeg, at vi af hensyn til sagens vigtighed og interesse bør nøie os med. Jeg erkjender, at der allerede er gjort endel fejl i henseende til at beskytte de fiskale interesser her, ved at man har ladet aviserne i utide give meddelelser om, hvad der kunde følge af den nye traktats vedtagelse. Jeg beklager det. Hvor kilden er for dette, ved jeg ikke; men da jeg saa det i en offentlig avis, en af regjeringspartiets aviser, saa beklagede jeg det i høi grad baade paa grund af den virkning, det kunde tænkes at gjøre i retning af forceret import og fortoldning og af hensyn til den virkning, det kunde gjøre ude; men endnu er der tid til at fortolde i store masser fra oplagene. Formanden i toldkomiteen har talt om, at der er anmeldt til fortoldning 500,000 kilogram fra nytaar til 12te februar. Det er et stort kvantum, men det er dog blot 1/10 af et aars almindelige import. Den tiendepart kan imidlertid forøges til flere tiendeparter. Vi har faste ruter gaaende paa udlandet. Der er skibe, som imorgen tidlig kan komme med sin vin og fortolde masser af vin i øieblikket. Vore importører har vinlagre liggende i udlandet, lagre, som de muligens kan have underveis. Jeg indser ikke lige overfor dette berettigelsen af, at vi nu udsætter sagen. Har der været tvil før om spørgsmaalet

vintold, saa tror jeg ikke, at der bliver tvil længere nu. Det kommer naturligvis ud, at vi i et hemmeligt møde har diskuteret den spanske traktat. Det er visselig ikke til at undgaa, at det kommer ud. Og det vil da straks blive lagt ud i den retning, at de, som har noget at fortolde, hvad enten det er hundredetusener eller halve millioner kilogram, de vil fortolde straks. Jeg mener, at den interesse skal man ikke se bort fra. Vi faar heller ligeoverfor det paatage os den møie at holde forhandlingerne gaaende udover i denne aftenstund, bede dem, som har havt anledning til fuldt ud at sætte sig ind i emnet, fordi de i en række af dage har behandlet det, forklare os det fuldt ud, og saa faar vi benytte tiden til selv bedst muligt at sætte os ind i sagen. Det er den fremgangsmaade, vi altid i de senere aar har benyttet lige overfor dette slags forandringer i toldtarifen. Vi har altid søgt at afgjøre dem paa dagen eller timen, gjøre os færdige straks, fordi vi fra tidligere har erfaring for, at bruger vi dage, saa koster det mangfoldige penge, hundredetusener, for statskassen. Det er dette, som er min hovedgrund. - Jeg skal ikke inklade mig paa at tale om traktaten forresten, da det nu kun gjælder udsættelsesforslaget. Jeg vil paa det bestemteste fraraade en udsættelse til imorgen eftermiddag eller en anden dag. Jeg mener, det kan fordres af os, at vi af hensyn til statens interesser indskrænker os til at sætte os ind i sagen paa stedet, og at vi kan det, naar vi bruger de timer, som behøves iaften og i nat til at faa fuldt herredømme over dette.

Kleppen: Jeg vilde anse det heldigt, om sagens videre behandling kunde udstaa til et senere møde. Som man vil se af indstillingen, har jeg staaet noksaa tvilende om, hvorledes jeg skulde stille mig i denne sag. Og jeg antager, at tilfældet bliver det samme med mange medlemmer af denne forsamling. Det er jo en vigtig ting, som man skal behandle her, og det er ikke saa greit paa staaende fod at sætte sig ind i det. Jeg mener, det vilde være bra, om repræsentanterne kunde levnes lidt tid til at faa se paa denne vigtige sag, før man gik til afgjørelsen.

Haug: Jeg forstod paa toldkomiteens formand, at det vilde ikke medføre nogen større ulemper at udsætte denne sag til imorgen. Han mente, at det ikke bliver tilfældet, at der kommer til at fortoldes synderligt meget vin paa denne tid. Da synes jeg ikke, at det er svært heldigt - og jeg synes ogsaa, at det er lidet hensynsfuldt - at ville tvinge frem til behandling en saa stor sag som denne iaften. Jeg vil derfor paa det allerbedste støtte hr. Martinsens udsættelsesforslag.

Brynildsen: Det har fra flere sider været fremholdt, at der vilde være meget liden risiko ved at udsætte denne sag til imorgen eftermiddag eller et par dage, eftersom der allerede er fortoldet et saa stort kvantum, at det, som

man nu kan vente, ikke vil kunne faa nogen stor betydning. Imidlertid har jeg for at kunne tage standpunkt interesseret mig for at faa vide, hvad tid den næste spanske baad ventes. Jeg har nu ladet telefonere og faaet vide, at den kommer imorgen formiddag. Under disse omstændigheder har jeg, da det ikke kan betviles, at vinpartier nu i sidste øieblik kan forceres frem til landet, ikke villet undlade at gjøre opmærksom paa dette, idet vi staar lige overfor spørgsmaalet udsættelse eller behandling straks.

C. Berner: Jeg kan indrømme, at det altid vil være ønskeligst at faa sager af denne natur behandlet straks, i det møde hvori proposition og indstilling fremlægges. Men i nærværende tilfælde kan jeg ikke skjønne, at det kan medføre nogen risiko af betydning at udsætte behandlingen til imorgen eftermiddag; - nogen længere udsættelse har der jo ikke været tale om. Og det er ikke tvilsomt, at det for de allerfleste medlemmer af forsamlingen vil være en stor fordel at faa denne udsættelse til nærmere overveielse af sagen. Jeg sagde, at der ikke kan være nogen risiko forbundet dermed, fordi det er mig meddelt fra aldeles sikker kilde, at allerede ud paa høsten forrige aar var de spanske vinexportører - ialfald flere af dem - blevet fuldt bekjendte med, hvad der var i gjære. De henvendte sig til importørerne her og satte dem ind i stillingen. Og disse har naturligvis taget sine forholdsregler derefter. Jeg tror derfor ikke, at risikoen ved en dags udsættelse kan være af nogen større betydning.

Statsraad Schøning: Hr. toldskriver Arctander behagede sig i den insinuation, at det er den norske regjering, som har meddelt aviserne de ting, som de har bragt i erfaring angaaende denne sag. Det er ikke første gang, repræsentanten kommer med insinuationer. Jeg tror, jeg kan lade dem ligge. Jeg skal kun faa lov til i forbindelse med hvad hr. Berner oplyste om den forbindelse, som har fundet sted i løbet af hele høsten mellem de spanske eksportører og de norske importører - at oplyse, at allerede den 2den december blev denne traktat med samtlige tarifsatser baade tarif A og tarif B, tableau A og tableau B offentliggjort i Spanien - offentliggjort i Spanien, hr. præsident! og vi lever, som bekjendt i avisernes og telegrafens og i brevkorrespondancens tid. Der er sandelig ingensomhelst vanskelighed forbundet med at faa de meddelelser fra Spanien, som har været nævnt.

Med hensyn til udsættelsesspørgsmaalet skal jeg faa lov til at udtale, at jeg har havt den samme opfatning, at det vilde tage sig mindre heldig ud, om man gik til en afgjørelse nu med én gang. For det tilfælde at Stortinget skulde bestemme sig for det, har jeg imidlertid fundet at burde redegjøre for sagen saapas udførlig, som jeg har gjort. Jeg vil dog for det tilfælde, at Stortinget gaar til en udsættelse holde bestemt paa, at længere end til imorgen eftermiddag bør sagens afgjørelse ikke udsættes.

Jeg kan forøvrigt oplyse, at jeg paa forespørgsel har meddelt saavel udenrigsministeren som gesandten gennem udenrigsministeren, at der vistnok vilde fremkomme forslag om udsættelse, efter hvad jeg nemlig havde haft anledning til underhaanden at høre. Jeg tror ikke, man resikerer noget større ved en udsættelse. Jeg vil ogsaa præcisere, at traktaten træder ikke i kraft i samme øieblik, som beslutningen falder her; traktaten skal ogsaa ratificeres. Det vil ganske vist ske med kortest mulige varsel. Man vil paaskynde sagen mest muligt; men dersom denne baad, som hr. Brynildsen oplyser om, skulde komme med noget vinparti imorgen formiddag, maa det forholdes efter de gamle satser. Man kan ikke faa hindret det. Traktaten kan ikke blive ratificeret imorgen formiddag.

H. Jacobsen: Jeg vil i det væsentlige slutte mig til hr. Arctander. I de aar, hvori jeg har været med her, har det aldrig hændt, at vi har udsat en saadan sag til behandling i et senere møde. Jeg tror, der er saa meget at resikere ved det, at vi bør gaa paa afgjørelsen iaften. Jeg mener i det hele taget, at vi har tabt saa mange penge nu paa denne vinindførsel, at kunde vi faa sat en stopper for det, burde vi gjøre det fra dette øieblik af. Med hensyn til denne sag i sin almindelighed vil jeg faa lov til at sige, at jeg med mange er blevet forundret over, at vi i en af hovedstadens aviser for nogle dage siden kunde læse, hvad denne traktat egentlig indeholder. Næringskomiteen nr. 2, af hvilken jeg er medlem, har jo haft brændevinsloven under behandling, og der kunde vi ikke faa vide et eneste gran om disse ting. Toldkomiteen har selvfølgelig været tæt, og departementet ligesaa, og saa en vakker dag læser vi i "Morgenbladet", at nu var det slig og slig. Jeg forstod ikke hr. Arctander saaledes, som om han sigtede regjeringen for, at den skulde have givet denne meddelelse. Det kan godt være, at "Morgenbladet" har faaet den fra spanske aviser. Men under enhver omstændighed maa det medgives, at Morgenbladets meddelelse kunde have skjæbnesvangre følger. Jeg for min del tør ikke være med paa nogen udsættelse. Jeg mener, vi bør afgjøre dette spørgsmaal i aften. Efterat toldkomiteens formand har udtalt sig paa mindretallets vegne, og hr. Konow har udtalt sig paa flertallets vegne, tror jeg, vi efter hr. statsraadens oplysninger kan gaa paa sagen nu, saaledes at ingen forceret vinindførsel kan komme til at foregaa.

Hans Hansen: Da jeg kom med mine bemærkninger, gjorde jeg det, fordi jeg pligtskyldigst fandt at burde komme med dem. Jeg gjentager, at for mit personlige vedkommende er der intet i veien for at gaa til en behandling af sagen; men naar vi her faar os forelagt en proposition paa noget over 60 sider og dertil en indstilling paa 18 sider, troede jeg, det var et billigt hensyn, at sagen blev udsat ialfald nogen tid. Med hensyn til den virkning, dette kan have ligeoverfor importen, tør jeg selvfølgelig ikke sige andet, end hvad jeg har sagt, at jeg tror ikke, det vil

have nogen følge. Det kan maaske medføre indførsel af nogle enkelte fade, det tør jeg ikke benegte; men jeg mener, at i den sidste tid, baade i januar og februar og muligens i december maaneder er der fortoldet de vinpartier, som laa nærmest, og som forsaavidt var de farligste, nemlig de, som laa paa transitlager. De sidste dages import mener jeg er ganske uvæsentlig. Naar baade hr. Konow og hr. Arctander mener, at denne import af en halv million kg. nu i januar og februar ikke betyder stort, maa herrerne lægge mærke til, at det er den aarstid, hvori der ikke pleier at være nogen import, fordi man ikke tager vin hjem paa den koldeste aarstid. Efter min opfatning er der saaledes ingen risiko med en udsættelse.

Solberg: Jeg er enig med de herrer, som mener, at der ikke er nogen grund til at befrygte nævneværdige indtægtstab for statskassen, om vi tager os lidt tid til at se paa denne sag, hvilket jeg for min del har særdeles meget lyst til. Jeg vil derfor støtte hr. Martinsens forslag om, at sagens behandling udstaar til imorgen eftermiddag. Min betænkelighed ved denne traktat er ikke netop dette, at man har rørt ved trælastsatserne, - jeg har ikke anset dette for at være saa farligt; men det er dette ene aar. Saavidt jeg ved, har man aldrig tidligere gaaet paa en tariftraktat blot paa ét aar, og jeg mener, det er betænkeligt at lade spanierne gjøre de slette erfaringer, som de kommer til at gjøre i det kommende aar. Vi kommer til at betale, er jeg bange for, enten med en opgivelse af forhøielse af vintolden eller med en forhøielse paa klipfisktolden. Trælasttolden lægger jeg, skjønt jeg selv er trælasthanter og repræsentant for en af landets største trælastbyer, mindre vægt paa.

Præsidenten vil ikke undlade at gjøre opmærksom paa, at i henhold til reglementets § 28 er det tilstrækkeligt, naar præsidenten eller 1/5 af tingets tilstedeværende medlemmer modsætter sig, at sagen behandles straks.

Arctander: Ligeoverfor toldkomiteens formands sidste bemærkning kan jeg erkjende, at der er noget i det, at det paa denne aarstid ikke er sedvanligt at indføre saa store kvanta af vin; men noget bliver dog ogsaa indført paa denne tid, efterat man har faaet de direkte forbindelser. Men bortset fra dette, saa er den tid der tales om, 1ste januar - 12te februar, omtrent 1/10 af aaret, og importen i denne tid er omtrent 1/10 af aarets import, saa jeg mener, der ikke er noget saa foruroligende i dette. Vinimporten er øget under dampskibstrafikens udvikling med de faste dampskibslinier mod, hvad den var i gamle dage. - Jeg bad om ordet for at tilbagevise en flot bemærkning fra statsraadsbænken, fra indenrigsministeren. Han havde ikke hørt, hvad jeg sagde. Han paastod at "den herre" var kommet med insinuationer mod den norske regjering, og at man var vant til at høre insinuationer fra den herre mod

den norske regjering. Jeg benægter dette. Hvis hr. statsraad Schøning havde hørt ordentlig efter, hvad jeg sagde, vilde han lagt mærke til, at jeg ingen beskyldning fremførte mod den norske regjering. Jeg fremførte en beklagelse over, at der var fremkommet indiskretioner i regjeringspartiets blade - det var det, jeg sagde; jeg sigtede derved til artikelen i "Morgenbladet", som ikke bare er en oversættelse fra spanske blade, som man nu vil bortforklare det. I denne artikel lod man tydelig skinne igjennem, at det, som fra norsk side var hensigten med at faa forhøiet satserne, det var at benytte dem ud til sit yderste maal snarest muligt. Det var den historie i avisen, jeg sigtede til; det var den jeg fandt var høist beklagelig og høist uheldig. Jeg har ikke beskyldt hverken statsraad Schøning eller noget andet medlem af den norske regjering for at have levert meddelelsen til "Morgenbladet"; men jeg har beklaget, at meddelelsen er fremkommet, og jeg tror at have ret til at beklage det, og at alle Stortingets medlemmer er enige med mig i den beklagelse, og da mener jeg, at statsraaden burde tage tilbage sine udtalelser om insinuationer og sligt, hvis han i det hele taget mener noget med, hvad han siger.

Konow: Jeg vil føie til, hvad den sidste ærede taler anførte, at jeg forstod heller ikke hr. Arctanders udtalelse som nogensomhelst insinuation mod den nuværende regjering, men som en beklagelse af, at et af regjeringspartiets blade havde meddelt disse satser og forudsætningen. Det er beklageligt, det kan ikke negtes. Med hensyn til, hvad der er anført, at de spanske vinimportører skulde have underrettet de norske vinimportører om satserne og alt, hvad der vedkommer denne traktat, og at det skulde have forvoldt en saa stor import her til Norge, da vil jeg minde om, at det var meget uvist, om traktaten vilde blive godkjendt i Spanien. Allerede tidlig ihøst reiste der sig en meget sterk agitation fra handelskamrene i Spanien og en meget sterk agitation fra vineksportørerne, saa man sandelig ikke kunde være sikker paa, at traktaten vilde blive godkjendt i Spanien. Man tænkte, at den vilde blive godkjendt her i Norge; men at den skulde blive godkjendt i Spanien, nei det troede man ikke. Jeg tror derfor ikke, at der har været saa overordentlig sterk import af vin, som man i almindelighed har gjort sig forestilling om. Har saadan fundet sted, saa har det været, efterat traktaten var godkjendt af senatet, og efterat man har faaet vide i et af regjeringspartiets blade, hvad satserne var. Man har oplyst her, at der er ingen fare for, at der kan importeres vin fra udlandet nu; men vi har ogsaa jernbanelinien fra Sverige, og i løbet af imorgen formiddag kan der indføres med jernbanen masser af vin fra Sverige, saa den fare, man har talt om der er, for, at man kan benytte sig af en opsættelse af traktatens ikrafttreden, er sandelig ikke saa ganske i det blaa. Det er sandt, det er haardt og hensynsløst at behandle straks

for lukkede døre en saa vigtig sag; men vi har tidligere bøiet os for nødvendigheden af at tage hensyn til statens finanser og tolden, og jeg tænker, at under den situation, vi efter den nuværende regjerings erklæring er kommet op i med hensyn statens finanser, bør vi ogsaa bøie os for den haarde nødvendighed og behandle denne sag straks for ikke at risikere tab af statsindtægter. Forøvrigt er det jo ganske unødigt at debattere denne sag; thi saavidt jeg forstaar, har modpartiet, høire, med tilslutning af handelsministeren besluttet at vedtage en udsættelse; der skal jo kun 20 mand til for at vedtage en saadan beslutning.

Brynildsen: Kun et par ord i tilknytning til mine forrige udtalelser. Jeg har benyttet den mellemliggende tid til at skaffe oplysninger fra kontoret om den spanske linies skib, der ankommer i morgen. Skibet er afgaaet fra Stavanger igaaftes, men skulde efter kontorets opgave kun have et rent forsvindende kvantum vin inde.

Statsraad Schøning: Til hr. præsident Arctander først den bemærkning, at jeg tror ikke, jeg brugte ordet "den herre", jeg brugte det ialfald ikke i den foragtelige betydning, som hr. Arctander lagde i ordet, da han gjengav det. Min opfatning af præsident Arctanders bemærkning stemmer med den opfatning, som man har havt paa forskjellige hold i salen. Saavidt jeg har kunnet erfare ved at konferere med andre, saa falt ordene saaledes: "har ladet tilflyde regjeringspartiets blade" o.s.v. Men jeg skal ikke gaa videre ind paa det. Jeg skal kun faa lov til i denne forbindelse at nævne, at der nu bringes mig et eksemplar af "Dagbladet" for iaften, som indeholder traktaten i alle sine detaljer, noget, som regjeringspartiets blade endnu ikke har gjort. Det falder ikke mig ind at beskyldte hr. Arctander for at have givet "Dagbladet" meddelelsen, det falder mig aldeles ikke ind; men det viser, mener jeg, at man skal være lidt varsom med at udtale sig om, hvem der har ansvar for at levere meddelelser til aviserne.

Hans Hansen: Der faldt en ytring fra hr. Konow, som gjorde, at jeg bad om ordet. Han udtalte, at da han nu merkede, at høire har besluttet at udsætte sagen med tilslutning ogsaa af ministeren, saa mente han, at det var ikke mere at snakke om. Jeg skal da oplyse, at der inden høire ikke er fattet nogen saadan beslutning, og hr. Konows udtalelse overraskede mig saa meget mere som der er flere repræsentanter her, som ikke jeg hidtil har henregnet til høire, som har udtalt sig for udsættelse. Jeg skal faa lov til at nævne d'hr. Berner, Kleppen, Nergård og Haug, saavidt jeg ved forstod. Naar jeg har udtalt mig saaledes, som jeg har gjort her med hensyn til denne udsættelse, saa er det, fordi jeg mener, at der ligger mere vægt paa, at der gives Stortingets medlemmer adgang til at sætte sig ind i disse dokumenter, end paa

den mulighed, at statskassen kan tabe nogle faa tusind kroner.

Bøhn: Jeg vil henstille til præsidenten at anvende navnopraab ved afstemningen, paa grund af hr. Konows udtalelser.

Votering:

Ved alternativ votering mellem præsidentens forslag - sagen behandles straks - og Martinsens forslag - sagen udstaar til imorgen eftermiddag - bifaldtes det sidstnævnte med 35 mot 79 stemmer (jfr. forretningsordenens § 28)

De 35 herrer var: Holtsmark, Brandt, Thoresen, Kahrs, Brunchorst, Lind, Schreuder, Svendsbøe, Kleppen, Strand, H. Berg, Bratlie, Martinsen, Hermansen, Vogt, Hans Hansen, Ruud, Bernhard Hanssen, Solberg, Nergård, Haug, Myrvang, Graarud, Frisak, Larsen Ullenrød, Olsen, Iversen, Skjulestad, C. Berner, P. Pedersen, Thorne, Andr. Berg, Halvorsen, Bothner, Riddervold-Jensen.

De 79 herrer var: Hansson, Liljedahl, Bøhn, Hagerup Bull, Prebensen, Brynildsen, Lothe, Taraldset, Holsen, Fraas, Sælen, Rongved, Gerhardsen, P. Hansen, Skilbred, Grivi, Tveiten, Backer, Aas, Engen, Ødegaard, Enge, H. Jacobsen, Castberg, Gillebo, Hougen, Heistein, Arnesen, Opdahl, Andersen, Suhrke, Thallaug, Egede-Nissen, Haaland, Aaen, Konow, Oppen sen., Strengenhagen, Godske Nielsen, Oppen jun., A. Berge, Bryggesaa, Th. Stousland, Foss, Molland, Grændsen, Andersen Grimsø, Arctander, Bjørnaali, Jørgensen, Havig, Jørgen Knudsen, Langeland, Aklestad, Hestnæs, Tokle, Børresen, Carl Stousland, Herman Jacobsen, Jahren, Adolf Pedersen, Bergesen, Vinje, Jelsa, Hognestad, Austbø, Aarstad, J. Berge, Lind Johansen, Foshaug, Eriksen, Rinnan, Hiorth, Galtvik, Hoff, Wolden, Bergan, Fjermstad, Sivertsen.

Fraværende: Rysstad, Foosnæs og Inderberg.

Præsidenten: Jeg maa henstille til herrerne, at de dokumenter, som nu er omdelte, bliver hemmeligholdt, og at man tager nøie vare paa dem, at de ikke bliver liggende igjen her i salen eller paa anden maade bliver tilgængelig for offentligheden. Jeg foreslaar dernæst, at den videre behandling af denne sag og behandlingen af de efter kartet idag foreliggende sager udstaar til imorgen eftermiddag kl. 5. Det er præsidentens agt ialfald at aabne mødet imorgen for lukkede døre.

Votering:

Præsidentens forslag bifaldtes enstemmig.

Mødet hævet kl. 19.40.

Møte for lukkede dører, Stortinget 15. februar 1904